

Слово 76 от преп. Симеон Нови Богослов

Трябва да спазваме спасителния пост не само през първата седмица на светата Четиридесетница, но и през всички останали.

Това, което имам да кажа на вашата любов сега, трябваше да го кажа предишната неделя. Но тъй като знаех, че през първата седмица на Четиридесетницата почти всички християни с радост и голямо усърдие държат добрия и спасителен пост, и всеки охотно възлага на себе си неговото иго, и няма да намериш нито един, дори от тези, които, не очаквайки спасение за себе си, прекарват целия си живот в безстрашие и нерадение за богоугаждането, който да не спазва закона за поста през тази седмица, и да не пази въздържание заедно с другите християни, колкото му е по силите, то и реших да отложам досега моята беседа с вас за поста през останалите седмици на Великия пост.

Всички християни, както казах, се подвизават през първата великопостна седмица. Но тъй като в събота ние празнуваме преславното избавление от осквернението, станало за християнския народ чрез свети великомъченик Теодор Тирон, а в неделячестваме тържеството на православие и благодарим на всеблагия Бог със славословия и песни, то в това време лукавият дявол, завиждащ на всяко наше добро, тайно се приближава към всеки християнин и свързвайки го с нерадение и леност, му внушава да се отвърне от светия пост и отново да се отдаде на предишните си лоши навици. Затова сега ви напомням и моля вашата любов, изобщо не слушайте нашия враг, дявола, не започвайте отново да следвате злия навик на ненаситното чревоугодие и повече не се връщайте към удовлетворяването на недобрите пожелания, които преди сме удовлетворявали толкова време; но както почетохме първата седмица на този Велик пост, така да почетем и втората, а след това и всички останали.

Да, братя мои възлюбени, да пожелам самите себе си и да не допуснем в настоящата седмица да погубим това, което сме събрали в предишната. Напротив, трябва още повече да възревнуваме да прибавим към придобитото и още нещо, а не да разпиляваме зле това, което сме събрали добре. Затова нека всеки си спомня каква голяма полза му е донесъл постът и колко голяма благодат е получил от Бога в тези няколко дни на първата седмица, и с това да възгрява ревността си за понататъшния подвиг на поста. Постът, като лекар на душите, при един християнин смирява плътта, при друг укротява гнева - от един прогонва съня, друг подбужда към повече добри дела - при един очисти ума и го прави свободен от зли помисли - при друг свързва неудържимия език със страха Божий, като с юзда, и не му позволява да говори празни и гнили думи - а на друг не дава да гледа насам-натам с очите си и да любопитства какво прави един или друг, но всеки предразполага да внимава над самия себе си и да се вглежда в своите грехове и недостатъци. Постът постепенно изтънява греховното покривало, лежащо върху душата, и разсейва мисления мрак, както слънцето разсейва мъглата. Постът ни прави способни мислено да виждаме духовния въздух, в който винаги сияе умното Слънце на правдата, нашият Господ Исус Христос. Постът, имайки за помощник бдението, прогонва ожесточението на сърцето, и този, който преди е обичал да яде да пие, подбужда да пролива потоци от сълзи на съкрушение, - което, моля ви, братя мои, да се погрижим да имаме всички ние. Защото, ако дойдем в съкрушение, то, с помощта на Божията благодат, лесно ще се избавим от всяко вълнение на страстите и от бурята на вражеските изкушения - и ще достигнем безметежното пристанище на безстрастието.

Това, братя мои, не се постига за един ден или за една седмица, но се извършва с помощта на Божията благодат, за повече или по-малко продължително време, с труд и пот, според ревността и

усърдието на всеки, както и според мярата на неговото отричане от всичко видимо и мислено, и според топлотата на неговото покаяние и непрестанната умна молитва, движеща се в дълбочината на сърцето му. Ето как се постига това - у един по-бързо, у друг по-бавно.

Без пост никой не може да извърши нищо от това, за което говорих - не може да преуспее в никоя друга добродетел; защото постът е начало и основа на всяко духовно дело. Каквито и добродетели да построиш върху основата на поста, всички те ще бъдат непоколебими и непоклатими, като построени на твърд камък. А когато премахнеш тази основа, тоест поста, и на негово място поставиш насищането на стомаха и други неуместни пожелания, тогава всички добродетели ще бъдат разклатени и разнесени от лошите помисли и от потока на страстите, както пясъкът се разнася от вятър - и цялото здание на добродетелите се руши. И така, за да не се случи това и с нас, нека с радост да стоим на твърдата основа на поста, да стоим, добри мои братя, да стоим с цялото си желание. Защото, който по принуда, а не по собствено желание, се изкачи на камъка на поста, той няма да устои, но ще бъде отместен от тази основа и ще падне в тайноядене, започвайки да яде скришом от другите; а започналият да върши това ще бъде погълнат от злия дявол.

Постът е закон и повеля от Бога, и тези, които престъпват този Божи закон, попадат под властта на първия престъпник на Божията воля, дявола, и той ги мъчи като тиранин. Макар и това да не се случва веднага, защото Бог дълго търпи към нас, очаквайки нашето покаяние, ние никога няма да успеем да избягаме от ръцете на нашия враг, в този или в бъдещия живот, ако останем в греха и не се покаем. Защото, ако пребъдем в такова състояние (на тайноядене), то ще бъдем осъдени от праведния Божий съд на вечни мъчения заедно с дявола; защото, макар и да се скрием от хората и да успеем да вършим това тайно, от нашия Владика и Бог никак няма да се скрием: Той ще ни въздаде според делата. Нека, братя мои, по всякакъв начин се пазим не само от тайноядене, но и от насищане с ястията, предлагани на трапезата. Да - така правете, моля ви.

Спомнете си изминалата свята седмица, вижте ползата, която получихте от поста, в съюз с бдението, молитвата, псалмопението. Какво съкрушение, какво благоговение и безмълвие имаше у всички! В тази седмица всички християни ми изглеждаха не хора, а Ангели; защото тогава не чух никаква друга дума, освен славословие, което всички вие възнасяхте към Бога - което е дело на Ангелите. Вярвам, че както вие вършехте делото на Ангелите, така и Ангелите невидимо присъстваха сред вас и пееха заедно с вас. Не се отделяйте от присъствието на Ангелите чрез многословие и празнословие, и с безчинните си гласове и силни викове не прогонвайте от себе си Ангелите и не приближавайте към себе си демоните, но всеки да внимава над себе си, занимавайки се със своето ръкоделие и изпълнявайки своето послушание, като че се намира пред лицето на Бога. Не оставяйте, братя мои, църковните служби и четенето на Божествените Писания - и един друг се подбуждайте към това. Защото, както на обичайната веществена трапеза подканваме седящите близо до нас и обичаните от нас, така и на тази духовна трапеза, хранеща душите ни, имаме дълг, внимавайки сами, да подбуждаме и нашите братя да внимават, за да не бъдем осъдени от Бога, като такива, които не се обичат едни други, и да не изгубим получената от нас чест на бъдем ученици на Христа, Който в светото Евангелие казва така: По това ще познаят всички, че сте Мои ученици, ако любов имате помежду си (Иоан. 13:35). Който не подканва приятеля си да яде на веществената трапеза, той нерядко му доставя по-голяма полза; но който не подбужда приятеля си към духовната трапеза, тоест към слушане на божествените слова, той му причинява голяма вреда. Защото насищането с веществени ястия може да погуби и повреди и душата, и тялото, а това, което се говори от светиите на четенията, просвещава ума, осветява душата, а чрез нея осветява и тялото, правейки го по-здро и крепко.

Всеки да внимава в четенето, защото словата на светиите са Божии слова, а не човешки; влагай ги в сърцето си и ги пази добре, защото Божиите слова са слова на живота, и този, който ги има в

себе си и ги пази, има живот вечен. Когато седим на трапезата, на която са поставени различни ястия, никой, мисля, не се прозява и не дреме, но всеки се грижи не само да изяде достатъчно, но и да си вземе достатъчно за утрешния ден, или да даде на приятелите си и на бедните; а когато се четат Божиите слова, даващи живот и правещи безсмъртни тези, които се хранят с тях, кажи ми, моля те, подобава ли някой да дреме и даже да заспива, уподобявайки се на жив мъртвец? О, нерадение! О, безчувствие! О, загуба! Този, който, седейки на обичайната трапеза, няма желание да яде от предложените на нея ястия, очевидно, не е здрав. - Така и този, който, слушайки божественото четене, не приема в душата си божествените слова с наслада и удоволствие, и не насища мислено всички свои чувства с тяхната сладост, е болен откъм вяра, гладен откъм духовни дарования, и умира от духовен глад и жажда, въпреки че е заобиколен от всякакви блага. Както мъртвият, когато го умиват с вода, не чувства нищо, така и духовно мъртвият, бидейки оросяван от живоносните и божествени струи на словата, не чувства това с духа си.

И така вие, които имате в себе си словата на живота, които сте достигнали до вкушването на този хляб на живота, които не сте мъртви, но сте станали от мъртвите, вкусили сте от истинния живот И сте придобили изобилие от щедрости към своите ближни, не преставайте да принуждавате, да умолявате и убеждавате, ако е възможно, всички свои братя, да внимават в четенето; а нерадивите изобличавайте и укорявайте, като свои собствени членове, или, по-точно, като Христови членове, за да не им причините скръб, но да ги избавите от гнева на негодуванието на Отца - да не им причините някаква вреда, но да им донесете преголяма полза, разполагайки ги да изпълняват волята и повелите на техния Бог и Отец. Ако постъпвате така, ако всеки от вас подбужда брата си към любов и добри дела, то всички ние скоро ще се изкачим на висотата на добродетелите и ще изпълним всички Христови заповеди - за което и ще се удостоим всички заедно да получим и небесното царство в Христа, нашия Бог, на Когото подобава всяка слава, чест и поклонение, сега и винаги, и във вечни векове. Амин.